

Forankringsbøyer i Langesund

NOTAT

ANG. MORINGSBØYER OG "BØYEHUSET" PÅ LANGØYA

Etter hyggelig telefonsamtale med Tore Nilsen, Arne Eek og Roger Normann i desember 2004 har jeg prøvd å sammenfatte tilgjengelige opplysninger om forankringsbøylene ved Langesund og "Bøyehuset" på Langøya.

"Seilskutebøyen" ved søndre innløp til Langesundet.

Den første store forankringsbøyen ved Langesund som Tore Nilsen og Arne Eek har hørt om lå helt ytterst i sundet. Hvorvidt den lå midt i sundet eller nærmere Langøya eller Tangeskjæret vet vi ikke. Onkelen til Tore Nilsen husket den. Den var festet med kjetting fra bolter på nevnte skjær like ved Tangen (fortet) og likedan fra Langøytangen. Restene etter fortøyningsbolten kan en se ca 25 meter direkte sør for tåkeluren. Moringsbøyen var rund og svært stor. Det var ledere på to sider (opp til fortøyningsring). Den ble fornyet / reparert i 1852.

Formålet var fortøyning av seilskuter inntil de fikk taubåt. Det er en kjent sak at de første dampbåter hadde sleping som en viktig oppgave. Ofte ble det anskaffet kombinerte frakkebåter, passasjerbåter og taubåter. Da de første dampbåtene ble anskaffet var det selvsagt et overveiende antall seilskip i daglig bruk. Disse ble "effektivisert" i stor grad nettopp på grunn av mulighetene til å komme raskt inn og ut

av havnene. I "rom sjø" var enda seilskip konkurransedyktige en del år. De var rimeligere, hadde erfarent mannskap og oppnådde akseptabel fart (spesielt for godstransport). Passasjertrafikk med faste rutetider taklet dampskipene best allerede fra første stund. Seilskip som kom inn fra havet krysset seg opp til bøyen. Med dårlig vind eller vind fra nord var det sikkert vanskelig nok. De stresset nok en del med å få fastgjort fortøyning til bøyen. De hadde jo ikke radiokommunikasjon, men taubåt eller los kom sikkert til i løpet av relativ kort tid. Losen var oftest om bord allerede. Deretter var ankomst til kai i Langesund, Brevik eller oppover elva "plankekjøring".

"Fortøyningsbøyen nord for Langøyodden".

På nordsiden av Langøya (nordøst for Langøyodden) lå det en bøye som mange husker. Tore Nilsen har bilde av seg selv stående på denne. Den var festet med kjetting fra bolten på Langøya (både fortøyningsbolt og deler av kjettingen er synlig i dag) og fra Råholmbåane ved Siktesøya. Den lå ikke midt i leia, men nærmere Langøya. Arne Eek mener den lå der helt til kjettingen slet. Noe nøyaktig årstall for fjerning har jeg ikke, men kanskje på 60-tallet?

Den siste bøyen lå deretter på verkstedet (på slippen). Tore Nilsen fikk berget den og den ligger nå ved Cudrio museum. Denne ble vedlikeholdt i Bøyehuset på Langøya. Roger Normann mener denne moringsbøyen er minst like gammel som den andre (fornyet i 1852).

Bøyen er ca fire meter lang og diameteren er ca 2,2 meter. Stålplatene er omtrent åtte mm og de er klinket med unntak av en sveis rundt hele bøyen en meter fra toppen. Det er et lite "mannlokk" på toppen.

Tore Nilsen forteller en historie om skipet "Voorbode" som kom til Langesund under krigen. Havnekapteinen ville ikke tillate at det ble liggende ved kai, men det måtte fortøye ved bøyen. De kunne ikke seile om natta og det fortsatte oppover til Bergen senere. Det var en hollandsk fiskedamper og det var lastet med 120 tonn sprengstoff. På Vågen eksploderte lasten den 20 april 1944 og forårsaket en av Norgeshistoriens største katastrofer.

Bøyehuset på Langøya.

Bøyehuset hadde form som en "vanlig sjøbu", men var åpent i begge ender. Det sto en vinsj på nordsiden som en kunne dra bøyene inn i huset med. Når de skulle ut brukte de samme vinsj, men med en kasteblokk på en bolt i fjellet på sørsiden av huset.

Den siste som brukte bøyehuset var Rudolf Fredriksen som hadde koggen der. Han leide det av Skaugård(?). Garn og diverse fiskeredskaper hadde han også der. Han brukte garnvinna på samme stedet. Huset sto der til 60-tallet?

Langesund 11.12.04

K. Tore Gabrielsen
K. Tore Gabrielsen

Utsnitt av sjøkart 473 ved Langesund

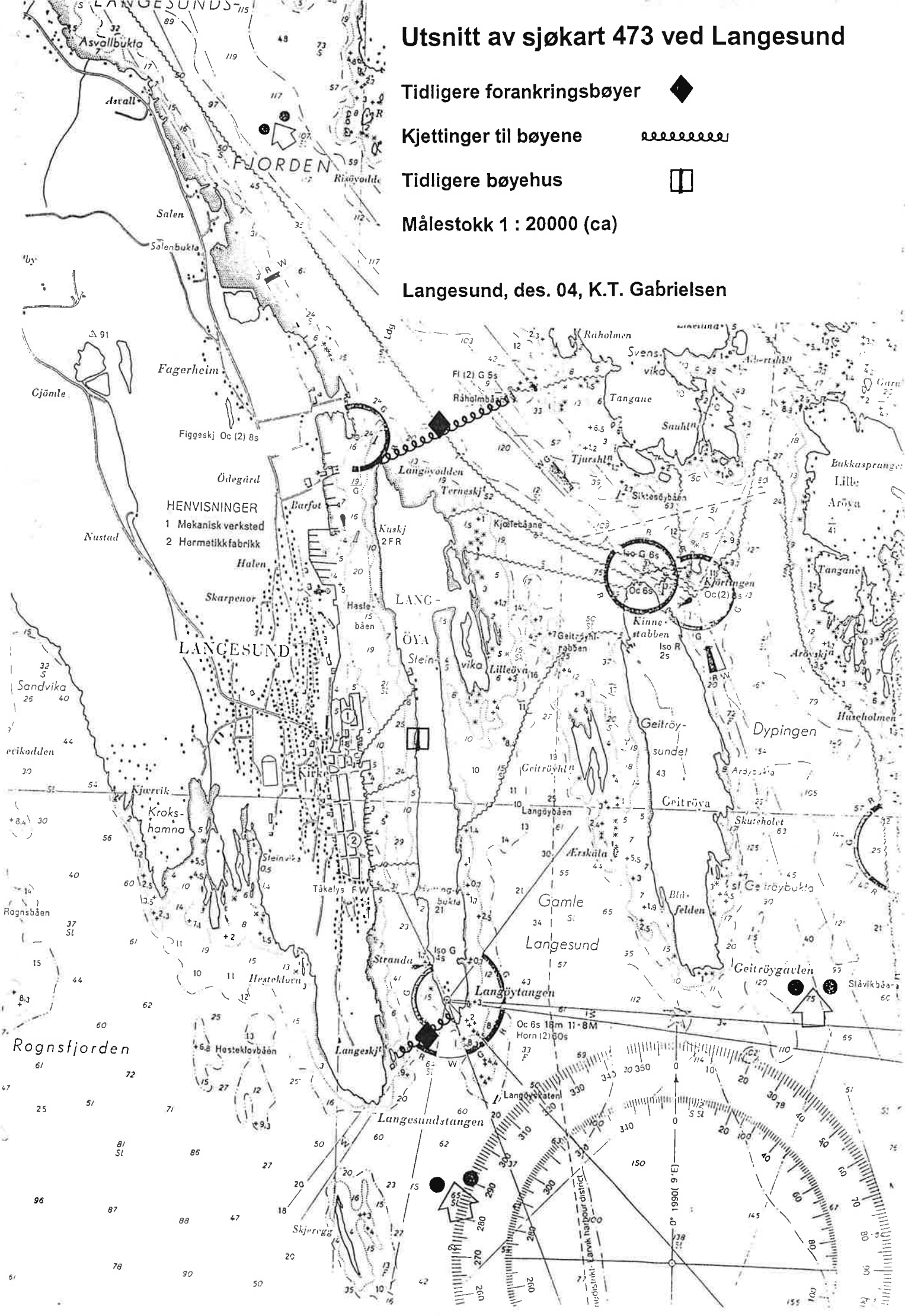
Tidligere forankringsbøyer

Kjettinger til bøylene

Tidligere bøyehus

Målestokk 1 : 20000 (ca)

Langesund, des. 04, K.T. Gabrielsen

HENVISNINGER
1 Mekanisk verksted
2 Hermetikkkabrikk

LANGESUND

LANG-
ÖYA

Gamle
Langesund

Rognstjorden

Langesundstangen

0° 19' 00" E